

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

3. Regula est Lex, in Architectura sacra Tropologica

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

Regula. Nam instrumentum esse architecturæ Dionysius Areopagita satis indicat, docens in Cœlest. Hierar. cap. 15. vasa quoque (ut loquitur) geometrica atque fabricandi & construendi Angelis attribui, ad munera ipsorum spiritualia significanda. Quale esset instrumentum expriment LXX. qui vertunt, *in manu ejus erat Funiculus cementariorum.* Ita etiam S. Hieronymus, addens, quo & in Zacharia cap. 2. scriptum est, quod *Funiculus habuerit geometricum:* in Zacharia sic legitur: *In manu ejus Funiculus mensorum.* Beatus verò Gregorius proprium explicans usum *Funiculi* vel *Fili Cementariorum*, sic scribit Homil. XIII. in Ezech. *In Funiculo cementarii baris solet, ut cognosci æqualitas, vel rectitudo surgentis parietis debet, ut si lapis intus est, foras eijciatur, si exterius prominet, intus vocetur.* Quem usum in Ecclesia Catholica quotidie instruenda Prædicatoribus Propheta Ezechiel tribuit interpretibus S. Hieronymo ac Gregorio: quos eum in nomen nominat Vilalpandus, & ante ipsum Martius Delrio.

(a) Vilalp. Tom. 2. in Ezech. lib. 3. cap. 8. (b) Delr. Tom. 1. p. 724.

ARTICULUS III.

REGVLA EST LEX.

In Architectura sacra Tropologica.

Lex est in Architectura sacra, morali, aut spirituali, quam omnes operationes humanæ. totaque Virtutum structura examinari debet, ac proinde merito, *REGVLA* dicitur. Et sanè, Legem esse Regulam hominum studiosi, seu Architecti Moralis, & multo magis Christiani,

frani, non solùm ex sacris, sed profanis etiam auctori-
 bus probari facile potest. Imprimis, *Regula Architecto-*
nica & Canon idem sunt, ut ex superioribus constat. Lex
 autem Græcis est *Canon*. Certè, Marcianus Iuris-Con-
 sultus l. 2. ff. de legibus, ponit Canonem in definitione
 legis, quæ νόμος Græcis dicitur, sic scribens, Νόμος ἐστὶν
 ἡ ἀρχὴ δίκαιων, καὶ ἀδικιών: id est, *Regulam justorum & inju-*
storum. Deinde, M. Tullius lib. 1. de Legibus, *Lex*, inquit,
 ἡ τοῦ δικαίου ἡ ἀδικίου *Regula*. quod ex Chrysippo sumptum
 putatur. Denique, Seneca lib. iv. de beneficiis cap. 12.
 Legem describens, est, ait, *justi & injusti Regula*. Idem ad-
 firmant in Religione Christiana Magistri. S. Gregorius
 Nyssenus Orat. de baptismo, agens de Lege Civili, est,
 inquit, *certa Regula vite hominum*. S. Thomas disputans de
 Lege æterna sic scribit: (a) *Lex æterna est Regula humano-*
rum actuum & voluntatis. (b) Apud Cassiodorum, Arha-
 larius Rex gloriatur, Legum suarum usuaem *Regulam*
 ubique servari. In eadem significatione usurpatur no-
 men, *Canon*, quod Latinis etiam familiare est pro *Regu-*
la, & ab Ecclesiasticis Scriptoribus sumitur communi-
 ter, pro Lege sacra & Ecclesiastica, quatenus distingui-
 tur contra civilem. Antiquus auctor, cujus nomen cele-
 bre fuit ante quingentos & plures annos adhibuit jam
 tunc illam distinctionem. Fuit is Goffredus Abbas, quî
 lib. tertio epistolarum in 39. ita habet: *Quod seculi Leges*
nulla ratione fieri permittunt, & sacri Canones omninò, ne fiat,
interdicunt, est duellum. Sic Leges Ecclesiasticæ, quos Gra-
 tianus, alii que deinde collegerunt, *Canones* ubique nun-
 cupantur. Unde *Ius Canonicum*. Apud Græcos, Photius
 opus suum concinnatum ex Legibus, Canonibusque

Mm 3   Nomo-

(a) S. Thom. 1. 2. q. 19. art. 4. (b) Cassiod. lib. ix. variar. epist. 18.
 (c) Goffred. Ab. lib. 3. epist. 39. (d) Jacobus Sirmundus in Notis.
 (e) Gratianus: Isidor. lib. de vir. illust. cap. 27.

Nemocanonem inscripsit : sicut apud Latinos Fulgentius, benè credendi Canonem, vocavit Regulam veræ fidei, scribens de fide ad Petrum. Denique apud Religiosos usitatum est, ut leges instituti sui & Constitutiones de modo religiosè vivendi, vocentur Canones vel Regulas: ut ostendit Iulius Nigrorius, Commentarius in Regulas Communes Societatis. Haud malè igitur nobis illud positum videri debet quod Architecti Christiani Regula sit Lex. Id autem fiet manifestius, si Regulæ architectonicæ proprietates & munus Legis commodaverimus.

(a) S. Fulgent, lib. de fide ad Petr.

ARTICULUS IV.

REGULA VT LEX

Recta sic oportet.

PRIMA Regulæ, qua Architectus utitur, proprietas est *Rectitudo*, quæ tam illi est propria, ut nomen accipit regula ex eo, quod sit recta, sic dicta quasi *Rectitudo* & impedimentum non habens, ut scribit Isidorus in Originibus. Et sanè, rectum oportet esse instrumentum quod distortorum parietum ceterarumque rerum longitudinibus tribuit rectitudinem. Eodem ducit origo natio, quæ est apud Bedam (b) & Damianum, (c) dicta *Regulam* à regendo, id est, dirigendo, & corrigendo, quia quod distortum prauumque corrigit, & antequam sit distortum, dirigit. Hoc sensu sumitur Regula in

(a) Isidor. lib. 19. Orig. cap. 18. (b) Beda Comm. in Boët. de Trinitate Tom. 8. (c) Dam. epist. 114. ad Marin. (d) Isid. lib. 6. ca. 16.